

народилася, коли всі учасниці проекту побачили одна в одній багато виробів з використанням кольорів одного з національних символів нашої держави. Відразу вирішили, що нині, коли багато людей у країні знаходяться в пригніченому стані через війну, потрібно зробити позитивну, життєствердну виставку, яка б вселяла надію і віру в майбутнє. В роботах Наталії Крамної-Таран та Анни Веретільник ми побачили ще й зелений колір, який утворюється в малярстві при поєднанні жовтого і блакитного. Майстрині впевнені, що сьогодні це наш дуже важливий колір, який рятує і вселяє надію в перемогу — колір пікселя форми ЗСУ. Експозиція виставки «Кольори вільної країни» патріотична, яскрава, насичена українською символікою та об'єднана кольоровою гамою. Майстрині вдало поєднали кольори національного прапора, який демонструє дух українського народу.

Картинна галерея КДКЗ протягом 2022–2023 рр., в умовах воєнного стану, завдяки стійкості і мужності ЗСУ, змогла презентувати різні мистецькі проекти. У непростих умовах (за відсутності тепла й світла) ми навчилися виживати та працювати. Картинна галерея Кам'янського ДКЗ відкривала для відвідувачів українське мистецтво, знайомила з творчістю молодих та відомих художників нашого краю, з міжнародними художніми проектами. Разом з тим, ми не забували й не забуваємо, що в Україні триває війна: продовжуємо свою волонтерську діяльність, донатимо та долучаємось до збору коштів для потреб ЗСУ під час експонування персональних виставок художників від продажу картин митців, авторських листівок тощо. Насамкінець слід зазначити, що на сьогодні в Україні час фронту, але фронт воєн за те, щоб після війни для нашого народу настав час культури, час творення. У цей нелегкий час ми працюємо над збереженням та популяризацією українського мистецтва, над організацією цікавих мистецьких проектів та відстоюємо нашу культуру сьогодні так само віддано і стійко, як наші захисники борються за нашу землю.

Р. Пацовський

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ УКРАЇНИ КІНЕЦЬ XVII — ПОЧАТОК XXI СТОЛІТТЯ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

R. Patsovskiy

HISTORY OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF MILITARY MEDICINE IN UKRAINE IN THE LATE XVII — EARLY XXI CENTRY: REGIONAL DIMENSION

У дослідженні «Історія становлення та розвитку військової медицини України кінець XVII — початок XXI ст.: регіональний вимір» на прикладі міста Кременчук вивчається проблема становлення та розвитку військової медицини Кременчука. Проблема розглядається у взаємозв'язку з розвитком тактики, технології ведення бойових дій та суспільно-політичним устроєм країни. Об'єктом дослідження є військова медицина Кременчука кінця XVII — початку XXI століття. Предметом дослідження є всі питання, пов'язані з розвитком організації та методів надання медичної допомоги на регіональному рівні (м. Кременчук).

Військова медицина в більшості країн світу має однакові етапи розвитку та є відображенням історичних і культурних традицій держави. На її еволюцію впливають низка чинників як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. До об'єктивних чинників належать: природні умови, рівень розвитку науки, техніки,

озброєння, економічні можливості держави, тактика та технологія ведення бойових дій. Суб'єктивним фактором в еволюційному процесі військово-медичної служби є воля законодавчого органу або державоутворюючої особи, суспільно-політичний лад країни. Такі фактори впливу є практично однаковими для розвитку різних напрямів військової справи.

Розвиток регіональної військової медицини напряму залежить від географічного розміщення міста — Кременчук став крупною тиловою медичною базою завдяки розміщенню на перехресті сухопутних, залізничних та водних шляхів у центральній частині України, що зробило його зручним місцем для розташування тилових баз військ.

Військова медицина в Кременчуці має декілька етапів розвитку:

- етап перших спроб надання не кваліфікованої медичної допомоги в Миргородському полку (кінець XVII ст. — 1769 р.) через створення невеликих полкових шпиталей, де були відсутні лікарі, допомогу надавали цирульники та партачі, яким допомагали місцеві знахарі;
- етап зародження військової медицини в Кременчуці (1769–1890), коли з'явилися перші військові лікарі на рівні полків та було закладено й перевірено систему масової евакуації поранених і хворих воїнів через ланцюжок тимчасових госпіталів із застосуванням різних видів транспорту та масовим залученням цивільної медицини та волонтерських формувань у вигляді Товариства Червоного Хреста;
- етап створення та роботи першого регулярного військового госпіталю в Кременчуці (1890–1941), на базі якого та на базі цивільних лікувальних закладів створюється не просто система масової евакуації, а єдиний комплексний процес, спрямований на найшвидше одужання поранених і хворих;
- етап оновлення військової медицини з урахуванням досвіду Другої світової війни (1941–2005), формування повністю самодостатньої військової системи лікувально-профілактичного в мирний час та етапного у воєнний час лікування;
- етап відродження та становлення військової медицини України під час сучасної війни, коли створюється практично нова структура та система надання допомоги Медичними силами ЗСУ, Міністерством охорони здоров'я з урахуванням іноземного досвіду.

Таким чином, можна зазначити про п'ять етапів становлення військової медицини у XVII–XXI ст. в Кременчуці: козацький, імперський, період світових війн, радянський, новий український.

Це дослідження ще раз підтвердило велике практичне значення історії розвитку військової медицини в сучасних умовах її становлення під час війни. Історія військової медицини Кременчука підлягає музеєфікації та практичному використанню в підготовці майбутніх медиків, а це дослідження стане історичним підґрунтям розроблення виставки на базі Кременчуцького військово-історичного музею — філії Першого всеукраїнського музею історії однострою з подальшим її використанням у підготовці майбутніх медиків та оцифруванням. Гарним варіантом для розміщення виставки може бути унікальна пам'ятка культурної спадщини національного значення — «Вежа присутніх місць», яка з 1890 по 2005 рр. була часткою ансамблю госпітальних будівель в м. Кременчук та знаходиться в історичному центрі міста.